

3

Indokinakrigen 1946-54

For Frankrig var krigen i Indokina først og fremmest et spørgsmål om prestige, men det gjaldt også om at sikre Frankrigs økonomiske interesser og den franske befolkning i Vietnam.

I løbet af 1946-47 sendte franskmændene et stort antal kamperfarne soldater til Vietnam. Overfor de veludrustede franskmænd stod knap 50.000 Vietminh-soldater med ringe udrustning og næsten ingen kamperfaring. Med dette ulige forhold var Vietminh henvist til at føre guerillakrig, hvor den franske hær kæmpede mod en guerillahær, der var beskedent udrustet, men havde godt kendskab til terrænet. De fleste kampe foregik i den nordlige del af Vietnam. Franskmændene var i kraft af bedre udrustning i stand til at beherske byområderne, hvorimod vietnameserne dominerede i bjergene og i junglen. Den militære leder for Vietminh, general Giap, skabte en guerillahær bestående af selvstændigt opererende hærenheder, hvor taktikken gik ud på at rette overraskelsesangreb mod mindre, isolerede franske enheder og undgå regulære slag, hvor materiellet ville blive udslagsgivende.

Den glemte krig: 1946-50

Krigen vakte i de første år ingen større international opmærksomhed. Selv i Frankrig var krigen i Indokina en krig, man ikke talte om. I 1946-47 var Frankrig endnu ikke kommet på fode igen efter Anden Verdenskrig, og ikke mange spekulerede på situationen i Indokina. Der blev ikke sendt franske værnepligtige til Vietnam, og krigen blev udkæmpet udeluk-

kende af fremmedlegionærer, professionelle franske soldater samt vietnamesiske og nordafrikanske lejesoldater. Stormagten USA viste kun ringe interesse for situationen i Indokina. Amerikanerne havde ikke sympati for franskmændenes ønske om at bibeholde deres kolonier i Indokina, og USA havde desuden støttet Vietminh under Anden Verdenskrig. På den anden side spillede Frankrig en stor sikkerhedspolitisk rolle for USA i kampen mod kommunismen i Europa, og USA ville derfor ikke gå imod franskmændenes politik i Indokina. Amerikanerne valgte derfor at holde lav profil i Indokina-spørgsmålet.

Franskmændene forsøgte at få støtte i den vietnamesiske befolkning ved at samarbejde med storbønderne og de største godsejere. Dermed blev krigen tveægget: dels var den en kolonikrig mellem vietnameserne og franskmændene, dels en krig mellem to vietnamesiske samfundsklasser: de store jordbesiddere og bondeklassen.

Delingen af Vietnam en realitet

I slutningen af 1947 stod det klart for Frankrig, at man ikke kunne vinde krigen med militære midler alene, og man forsøgte derfor et samarbejde med Vietnams sidste kejser Bao Dai. Bao Dai fungerede som vietnamesisk kejser fra 1925 frem til den japanske besættelse i 1940, hvor han blev sat i husarrest. Selvom Bao Dai til en vis grad samarbejdede med Ho Chi Minh i 1945-46, var hans fortid som pro-fransk kejser nok til, at der var klar uoverensstemmelse mel-

lem Vietminh og Bao Dai. Det forsøgte franskmændene at udnytte.

Målet for franskmændene var at opstille et troværdigt alternativ til Ho Chi Minh og således svække Vietminhs popularitet. Dette førte til oprettelsen af Staten Vietnam med Bao Dai som statschef inden for rammerne af den Franske Union. Endvidere blev det bestemt, at Vietnam, Cambodja og Laos skulle have egne hære. Dog under fransk kommando i tilfælde af krig – og i krig var man jo. Man ville sikre franske troppers tilstedeværelse i Vietnam, og samtidig sikre franskmændene sig retten til at operere overalt i Indokina.

Den 1. juni 1949 etablerede Bao Dai formelt sit styre, og året efter anerkendte USA og Storbritannien officielt Staten Vietnam, som direkte følge af Kina og Sovjet-blokkens anerkendelse af Den Demokratiske Republik Vietnam. Derved var Vietnams deling i virkeligheden en realitet og den uafhængighed, som Ho Chi Minh havde proklameret i september 1945, gjaldt nu kun for området nord for den 16. breddegrad. Den nordlige del af Vietnam blev fortsat kaldt Den Demokratiske Republik Vietnam og blev styret af en samlingsregering med Vietminh, som den ledende part. I syd derimod, var der nu etableret et pro-vestligt styre med Bao Dai som præsident, men hvor franskmændene dog bevarede den afgørende magt.

Fra kolonikrig til kold krig: 1950-1954

Efter 1950 ændrede Indokinakrigen karakter såvel politisk som militært. To begivenheder uden for Vietnam var med til at bane vejen for dette skift.

I 1945 opstod der borgerkrig i Kina mellem regeringen, der blev ledet af Jiang Jieshi, og de kinesiske kommunister under ledelse af Mao Zedong. I realiteten var det et opgør, som havde stået på siden slutningen af 1920'erne, som nu gik ind i sin afgørende fase. Selvom USA støt-

tede den kinesiske regering militært og økonomisk stod Jiang Jieshi svagt over for kommunisterne. Borgerkrigen sluttede derfor i 1949 med kommunisternes sejr, og Jiang Jieshi måtte flygte til Taiwan, hvor den tidligere kinesiske regering fastholdt USAs støtte.

Den anden begivenhed, som fik Indokinakrigen til at skifte karakter var udbruddet af Koreakrigen i 1950. Korea var ligesom Vietnam blevet midlertidigt delt efter den japanske kapitulation efter Anden Verdenskrig. Den nordlige del af Korea blev administreret af Sovjetunionen og den sydlige del af USA. Da man ikke kunne enes om en løsning af Koreas fremtid, blev der i 1948 dannet to koreanske stater, der begge gjorde krav på hele Korea. Nordkorea blev pro-sovjetisk og Sydkorea blev pro-vestligt. Den 25. juni 1950 trængte Nordkorea ind i Sydkorea, og allerede dagen efter gav den amerikanske præsident Truman ordre til amerikansk støtte til Sydkorea. Snart blev den amerikanske militære deltagelse i Koreakrigen forvandlet til en FN-aktion, fordi Sovjetunionen boykottede FNs sikkerhedsråd, og derfor ikke kunne nedlægge veto mod en samlet FN-aktion imod Nordkorea.

I takt med, at det storpolitiske klima blev koldere, ændrede USA sit syn på situationen i Indokina og betragtede nu Vietminh som et led i den verdensomspændende kommunistiske ekspansion. I 1947 havde USA slået ind på en ny politik – inddæmningspolitikken – der gik ud på at standse kommunismens udbredelse. Den amerikanske præsident Truman var bange for, at hvis USA ikke forhindrede yderligere kommunistisk ekspansion ville USA miste anseelse blandt sine allierede. Efter Kinas "fald" og Nordkoreas invasion i Sydkorea så USA sig derfor nødsaget til at hjælpe Staten Vietnam. Den første amerikanske militærhjælp til Staten Vietnam kom i juni 1950 umiddelbart efter Koreakrigens udbrud, men USA deltog ikke direkte med tropper i krigen i Vietnam.

USAs forsvarsudgifter 1945-53

År	Forsvarsudgifter (mia. USD)	Pct. af BNP
1945	81,6	38,5
1946	44,7	21,4
1947	13,1	5,7
1948	13,0	5,0
1949	13,1	5,1
1950	13,1	4,6
1951	22,5	6,9
1952	44,0	12,7
1953	50,4	13,8

Kilde: Karl-Johann Hemmersam m.fl.: Verden i konflikt og forandring, s.52.

Dominoteorien

I USA blev Truman i 1953 efterfulgt af Eisenhower som præsident. Den ny præsident lagde op til en hårdere udenrigspolitisk kurs overfor kommunismen, hvilket førte til stigende amerikansk støtte til franskmændene i Indokina. Da Frankrig var en vigtig allieret i kampen mod kommunismen i Europa, tilsidesatte USA sin tidligere anti-kolonialistiske politik, og i 1954 bar USA 75 pct. af franskmændenes udgifter til krigen i Indokina.

Eisenhower opfattede kommunismen som en smitsom sygdom, der bredte sig, hvis ikke USA hjalp de siddende regeringer i Asien til at holde sig ved magten og bekæmpe de kommunistiske oprørsbevægelser. Den 7. april 1954 lancerede Eisenhower på en pressekonference den såkaldte Dominoteori, hvor han sammenlignede staterne i Asien med dominobrikker: "Man har en række dominobrikker opstillet, man vælter den første, og det der vil ske med den sidste er, at den med sikkerhed vil blive væltet meget hurtigt. Dette kunne blive begyndelsen til en opløsning, som vil have de mest skæbnesvangre konsekvenser (...) Asien har allerede fået 450 millioner mennesker under

kommunistisk herredømme, og vi har simpelthen ikke råd til at miste flere".

Dominoteorien blev grundlaget for USAs vietnampolitik frem til 1969.

Lokale guerillahære

I de områder, hvor franskmændene fik kontrollen, blev de landsbyråd, som var nedsat af Vietminh i 1945, afløst af nye råd, bestående af pro-franske vietnamesere.

Vietminhs vigtigste militære middel var de lokale guerillahære. Allerede i 1945 begyndte Vietminh at uddanne bønder i brug af våben. Ved udbruddet af Indokinakrigen havde mange landsbyer således en lokal milits, som Vietminh kunne bruge som grundstamme i sine guerillahære. Den almindelige sympati i befolkningen betød, at hele landsbyer hjalp Vietminh-styrkerne i kampen mod franskmændene. I sidste ende var det den vietnamesiske befolknings støtte, mere end den udenlandske hjælp, der resulterede i Vietminhs endelige sejr. Det viste sig, da den endelige styrkeprøve skulle sættes ind i de øde bjergområder omkring junglefæstningen Dien Bien Phu.

Dien Bien Phu

I 1954 kom både den militære og politiske afgørelse på situationen i Indokina. I begyndelsen af 1950'erne kontrollerede Giaps guerillastyrker store dele af Nordvietnam og havde opnået en ret bred støtte hos landbefolkningen i Syd-vietnam, der foretrak uafhængighed fremfor fortsat fransk dominans. De store byer blev derimod fortsat kontrolleret af franskmændene.

Vietminh havde også ført kampen ind i Laos for at befri landet fra fransk indflydelse. Det var således ikke tilfældigt, at krigens afgørende slag koncentreredes om Dien Bien Phu, der ligger i det nordvietnamesiske højland på grænsen til Laos.

I begyndelsen af 1954 erobrede franske eli-

Franske soldater anholder vietminh-soldat, 1950. I 1949-50 skiftede Indokina-krigen karakter, og især amerikanske beslutningstagere begyndte at se Vietminh som en kommunistisk organisation.

tetroppet, primært fra fremmedlegionen, den strategisk vigtige junglefæstning Dien Bien Phu. Franskmændene ryddede store arealer jungle omkring fæstningen med det formål at lokke Vietminh ind i en regulær krig. Et politisk motiv var, at franskmændene ønskede at bruge slaget ved Dien Bien Phu til at stå stærkt ved den forestående fredskonference i Genève.

Giap lod i stedet fæstningen omringe og indledte beskydninger med moderne våben, som Vietminh til franskmændenes store overraskelse havde modtaget fra Kina. Da Vietminh efter få dages kamp erobrede den franske landingsbane var franskmændene isolerede og

kunne kun få forsyninger fra luften. Under den 8 uger lange Vietminh-belejring af Dien Bien Phu blev den franske modstand langsomt brudt ned, og den 7. maj 1954 endte krigen med fransk nederlag såvel militært som mentalt.

En lang og udpinende krig var forbi, hvor tabstallene taler sit tydelige sprog: 75.000 var døde på fransk side, heraf ca. 25.000 vietnamesiske tropper i fransk tjeneste. Der er ikke sikre tal på, hvormange vietnamesere der blev dræbt, men vestlige skøn ligger på mellem ½-1 million, hvoraf hovedparten var civile.

Nederlaget blev enden på Frankrigs tilstedeværelse i Indokina.

Indokinakrigen havde de første år karakter af en uafhængighedskrig mellem franskmændene og Vietminh-styrkerne, men i takt med den kolde krig blev krigen mere og mere præget af den ekspanderende kommunisme i Asien. Vietnamesiske enheder i den franske kolonihær i Mekong-deltaet omkring 1952.